

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams	<u>2024-12-12</u>	Nr. <u>2D-3092 (11.98 E)</u>
	Į <u>2024-11-20</u>	Nr. <u>1.03- 0397</u>

DĖL PAPILDOMOS PERSKIRSTAMOSIOS PAJAMŲ PARAMOS TVARUMUI DIDINTI PRIEMONĖS

Ministerija susipažino su pateiktais siūlymais dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencinės priemonės „Papildoma perskirstomoji pajamų parama tvarumui didinti“ (toliau – Priemonė).

Reaguodami į siūlymus visų pirma norime pabrėžti, kad ši Priemonė yra sietina išskirtinai su pirmuoju privalomuoju Europos Sąjungos bendrosios žemės ūkio politikos tikslu – remti **perspektyvias** ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje Sąjungoje, siekiant didinti ilgalaikį aprūpinimą maistu ir žemės ūkio įvairovę, taip pat užtikrinti žemės ūkio gamybos ekonominių tvarumą Sąjungoje.

Atsižvelgdami į Priemonės tikslą ir Lietuvos žemės ūkio sektoriaus situacijos analizę, prioritetus, ekonominių ir socialinių rodiklių analizę, nepriklausomi ekspertai pateikė siūlymą, pagal kurį papildomos perskirstomosios pajamų paramos tvarumui didinti priemonė buvo sudaryta taip, kad su kiekvienu paskesniu deklaruotų 10 ha išmoka didėtų.

Toks siūlymas, kuris pagrindė poreikį didžiausią išmokos dydį skirti ūkiams už 30–50 ha, buvo grindžiamas tuo, kad ūkiai nuo 30 iki 50 ha yra santykinai produktyvūs ir efektyvūs, itin potencialūs tęsti ūkinę veiklą, tačiau patiria finansinių sunkumų. Šios grupės ūkių pelnas su subsidijomis 1 ha yra mažiausias tarp visų smulkių ir vidutinių ūkių. Nors šie ūkiai jau orientuojasi į masinę gamybą, bet dar yra nepakankamai dideli, kad pasiektų masto ekonomiją bei jos teikiamą naudą, todėl veikia nuostolingai (neįskaitant paramos). Kita vertus, tokie ūkiai yra perspektyvūs ir ilguoju laikotarpiu gali išlikti rinkoje. Tai įrodo jų geras sąnaudų valdymas bei didelis darbo produktyvumas, kuris gerokai didesnis nei mažesnių (10–30 ha ūkių). Santykinai didelės šių ūkių investicijos 1 sutartiniam darbuotojui (toliau – SD) (didžiausios ūkių iki 50 ha grupėje) rodo šių ūkių motyvaciją ūkį vystyti ir plėsti, taip pat atspindi ilgalaikį strateginį planavimą, o tai savo ruožtu leidžia daryti prielaidą dėl teigiamų šių ūkių išlikimo bei konkuravimo rinkoje perspektyvų. Svarbu pažymėti, kad tokie ūkiai dažniausiai yra viso užimtumo ir neturi alternatyvių pajamų šaltinių (pvz., iš veiklos ne žemės ūkyje), o tai sąlygoja santykinai didesnę šių ūkių pajamų svyravimų riziką. 30–50 ha ūkiai svariai prisideda prie žemės ūkio produkcijos pasiūlos generavimo, yra labai svarbūs tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu.

Ūkiai nuo 20 iki 30 ha taip pat patiria didelių finansinių sunkumų, o jų gaunamo pelno lygis 1 SD gerokai atsilieka nuo vidutinio darbo užmokesčio žemės ūkio sektoriuje. Šios grupės ūkiai, remiantis Ūkių apskaitos duomenų tinklo duomenimis, kaip ir 10–20 ha ūkiai, yra santykinai neefektyvūs ir neproduktyvūs, be subsidijų vieni nuostolingiausių tarp visų ūkių grupių, o tai rodo santykinai mažą šių ūkių gyvybingumą ir perspektyvumą. Visgi didelė dalis šių ūkių turi potencialo tęsti ūkinę veiklą, kita vertus, ekspertų nuomone, dar nemaža dalis 20–30 ha ūkių yra dalinio užimtumo, todėl jų pajamų palaikymo svarba yra santykinai mažesnė nei tų ūkių, kurie pajamas generuoja vien tik (arba daugiausia) iš žemės ūkio veiklos. Analogiškai buvo grindžiamas paramos dydžio poreikis pagal efektyvumą ir perspektyvumą už pirmus 10 ha ir už 10–20 ha, pažymint, kad šių ūkių pagrindinės pajamos nėra iš žemės ūkio veiklos. Be to, būtina pažymėti, kad beveik pusė smulkių ūkių iki 20 ha užsiėmė tik pievų priežiūra be gyvulių. Todėl siekiant labiau paremti smulkius, tačiau perspektyvius ūkius (komercinius ūkius, besispecializuojančius specifinėse pelningai veiklai mažai ploto reikalaujančiose veiklose, tokiose kaip daržininkystė, uogininkystė ir pan.), kurių tarp visų šios grupės ūkių yra santykinai nedidelė dalis ir kurie dėl mažo naudojamo ploto gauna itin mažas tiesioginės paramos sumas, atitinkamoms veikloms buvo didinama susietoji pajamų parama.

Atsižvelgdami į išdėstytus ekspertų pagrįstus argumentus bei siūlymus, nematome tikslo keisti paramos skyrimo tvarkos ar išmokų dydžių proporcijų tarp atskirų grupių pagal plotus.

Atsižvelgdami į Jūsų rašte pateiktą nuogastavimą dėl dirbtinai kuriamų sąlygų siekiant pasinaudoti šia Priemone, norime pažymėti, kad 2024 m. gruodžio mėn. buvo klausta Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA), norint išsiaiškinti kiek tokių atvejų galėtų būti ir kiek ūkių buvo suskaldyta dirbtinai. NMA, atlikusi detalius duomenų patikrinimus, nustatė, kad tik vienas atvejis kėlė įtarimą, tačiau įtarimas buvo paneigtas pareiškėjui pateikus visus reikiamus dokumentus. Taip pat pažymėtina, kad NMA atlieka detalų plotų ir laukų judėjimo vertinimą, siekdama užkirsti kelią dirbtiniam ūkių skaldymui. Atsižvelgiant į NMA pateiktą informaciją, darytina išvada, kad ši Priemonė yra pakankamai kontroliuojama ir dirbtinai kuriamų pasinaudojimo parama atvejų yra itin mažai.

Viceministras

Vytenis Tomkus

Artiom Volkov, tel. (5) 239 1062
Jolanta Ašmonienė, tel. (5) 239 1081